
19.10.2022

Eduskunnan ympäristövaliokunnalle

Asia: HE 183/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ympäristövahinkorahastosta ja siihen liittyviksi laeiksi

<https://www.eduskunta.fi/pdf/HE+183/2022>

Eduskunnan ympäristövaliokunnan pyydettyä kirjallista asiantuntijalausuntoa otsikon asiassa esittää Neste Oyj seuraavaa.

Hallituksen esitys on varsin tasapainoinen, hyvin perusteltu ja täyttää keskeisimmät öljyalan tavoitteet poistaen öljysuojarahastoon (öljysuojamaksuun) liittyvät epäkohdat. Öljysuojarahaston muutostarve on perusteltu hyvin myös yhteisöläinsäädännön näkökulmasta. Valittu toissijaisen ympäristövastuun rahoitusmalli on hyvä. Toissijaisen vastuujärjestelmän rahoituksen muutostarpeet on myös öljysuojarahaston osalta kuvattu hyvin ja riittävän perusteellisesti.

Pelastustoimen rahoitusjärjestelmän muuttuessa (hyvinvointialueet) täysin valtion talousarviopohjaiseksi, nykyisen öljysuojarahaston toiminnan volyymi supistuu merkittävästi. Myös öljyntorjuntavalmiuden ylläpito rahoitetaan yleiskatteellisesti suoraan hyvinvointialueiden kautta. Alueen pelastustoimen torjuntakalustoinvestointien harkinnanvaraiset avustukset olisivat edelleenkin mahdollisia rahastosta, mutta vain valtion talousarviosta siirrettävien määrärahojen puitteissa. Tämän tulisi hälventää pelkoa siitä, että ympäristövahinkomaksuvelvolliset joutuisivat kattamaan näitä menoja maksuillaan.

Toissijaiset torjuntakulujen ja vahinkojen korvaukset muodostivat vain pienen osan öljysuojarahaston menoista. Nykymuotoiselle rahastolle ei siten ole enää tarvetta. Ympäristövahinkojen toissijaisten korvausten osalta järjestelmien yhdistäminen kokonaisuudeksi on siten perusteltua.

Hallituksen esityksessä rahaston pääomarajat on pidetty TOVA-ehdotuksen mukaisina eli 30 ja 15 miljoonaa euroa. Mm. Neste piti aiemmassa lausunnossaan pääomarojoja muun teollisuuden linjan mukaisesti tarpeettoman korkeina ja esitti, että öljysuojarahaston nykyiset pääomarajat olisivat riittävät.

Esityksen perusteluita on täydennetty saadun lausuntopalautteen perusteella riittävästi. Pykälätekstejä on myös täsmennetty ja selkiytetty. Toissijaisuusperiaate ilmenee yksiselitteisesti lain tarkoitusta kuvaavasta 1 §:stä eikä toissijaisuuskriteereitä ole enää toistettu maksettavia korvauksia koskevassa 13 §:ssä, koska se on tarpeetonta. On kuitenkin erityisen tärkeää, että "toissijaiset vastuutilanteet" mainitaan lain tarkoitusta kuvaavassa pykälässä eksplisiittisesti. Kokonaisuuden kannalta säädösten muotoilu on nyt pidettävä onnistuneena.

Myös soveltamisalan rajausta öljyn kansainvälisiin merikuljetuksiin liittyvien vastuu- ja korvausjärjestelmien osalta on tärkeää (2 §). Perustelujen mukaan säännöstä tullaan täydentämään, kun kansainvälinen HNS-sopimus on tullut Suomen osalta sitovana voimaan.

Kunnioittavasti

Mikael Ohlström
Yhteiskuntasuhdepäällikkö
Neste Oyj